

Yttersjö

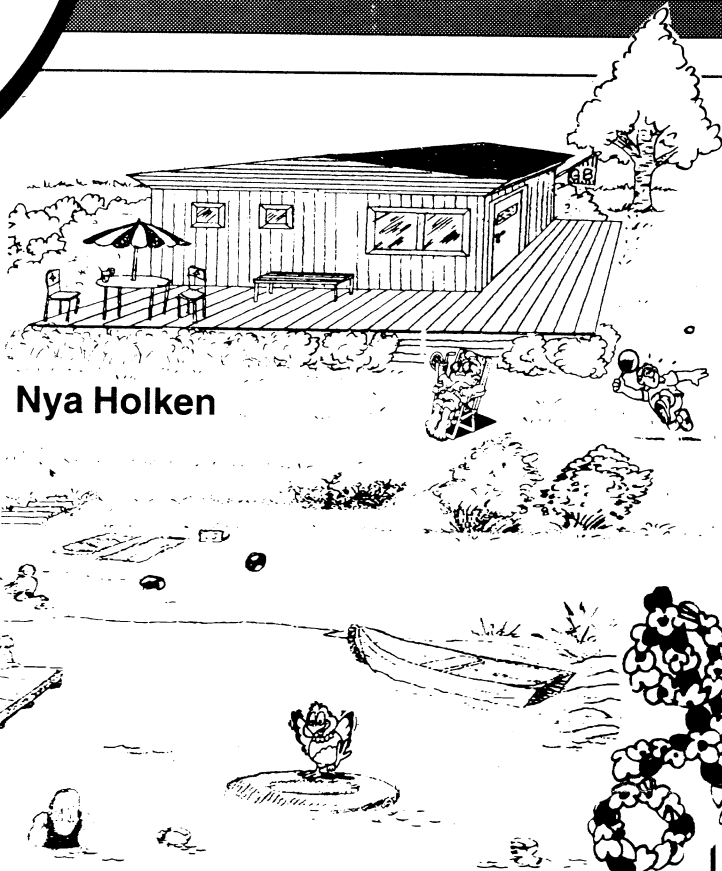
RUNT

Nr 4
JUNI 1995

Yttersjö fritidsförening

Styrelsen består av följande personer valda för 1994.

Ordf.	Anders Vesterlund	14 73 01
Skr.	Ulla Bergqvist	14 71 31
Kassör.	Roger Boström	14 73 14
Övr. led.	David Bergström	14 71 62
	Nils-Erik Jonsson	14 72 58
	Kenneth Sandberg	14 72 52

Nya Holken

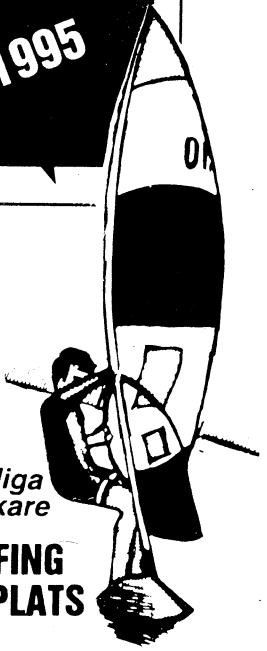
Sponsorer som har sponsrat Yttersjö Fritidsförening

ABB Installation, Anders Boström, Beijer Bygg, BPA EI, Siab AB, Franssons Åkeri Strängnäs, Färg & Tapet, Gösta Långström, LBG:s Åkeri, Långströms Markplaneringar, Sellbergs, Tibnor Industrivaruhus, Tjärdalens Slöjd, Ulfs Stormarknad, Umeå Bilfrakt, Västerbottens Skogsägareförening Umeå.

Yttersjö Fritidsförening vill tacka alla som har bidragit till denna byggnad.
David Bergström

För tillfälliga besökare

**SURFING
BÅTPLATS
vid
MYROMRÅDET**
(Ljunglöfs kurva)

**I SOMMAR KAN DU KÖPA
FIKA, GLASS ETC.
I "HOLKEN" VID BADPLATSEN
(dagtid)
VÄLKOMMEN!**

Midsommar- firande i lekparken!

- 9:00 klär vi midsommarstången.
- 11:45 går den lövade skrindan från Fahlgröns till lekparken.
- 12:00 reser vi midsommarstången.
Sedvanliga aktiviteter.
Lottorier.
Fika.
- 13:30 Brännbollsturnering.
Välkommen!

I Degersjö firas midsommar med både nya och gamla traditioner. På midsommaraftonens eftermiddag blir det sedvanliga aktiviteter i Gamm-Degersjö – mest riktade mot barnen – medan kvällens glada övningar flyttats från Inges Loge till badplatsen vid sjöns norra ände.

I Gamm-Degersjö reses midsommarstång, ringdans och tävlingar avlöser varandra och den som inte åker lövad skrinda med barnen går en tipspromenad efter skogsvägen. Start vid vägboomen i Degersjö 13.00.

På kvällen samlas bybor med gäster till grillfest vid 18.30-tiden. Vid badplatsen, där bland annat en rejäl grill finns sedan tidigare, reses också ett större tält. Tanken är att den glada samvaro som under många år skett på logen hos Inge och Monica Brodin ska fortsätta – fast på ny plats.

Torsdag 22 juni – kvällen före midsommarafton – samlas så många som möjligt vid badplatsen för att hjälpa till med att resa tält och "löva".

SAXAT UR BOKEN VÄSTERBOTTEN 1956

Ofta räcker ej så pass nära släktskap som merit för inträde. Smärre bråk kunde det ibland bli vid invalstillfällena, eftersom en plats i den fasta kåren även betydde en plats i det kooperativa laget. Men utvidgningen av rekryteringsområdet har även andra orsaker. Stuveriarbetare från Yttersjö by har skaffat mera jord, då främst i Innerkasamark. Den långa vägen till åkrarna gör att dessa bönder inte har tid med stuveriarbete i samma utsträckning som förut, om jorden skall hållas i någorlunda god hävd. Några bönder har då valt att helt lämna stuveriarbetet. Bönderna i Innerkasamark har däremot jorden i något bättre läge och har i viss mån ersatt Yttersjö bys bönder som stuveriarbetare. (Kartan sid. 115). Vidare spelar den sjunkande nativiteten även en viss roll för rekryteringsområdets storlek. Bönderna från Yttersjö by har med sina nu fåtaliga söner ej kunnat hålla greppet om stuveriet, utan erbjudanden om arbete har gått till allt avlägsnare släktingar och även utanför släktgränserna och därmed utöver en allt större area. År 1950, då »det nya systemet» infördes, skedde en del förändringar. Då slutade en del av de äldsta stuveriarbetarna sina anställningar, då de inte riktigt gillade den »nya tidens» påfund och förändringar. Efter de avgångna kom en del »utomstående» in i kåren, ty stuveribolaget fordrade arbetare till det antal avtalet bestämde. Sedan har det lyckats för »Yttersjöarna» att vid ytterligare avgång undvika nytillsättningar, varför den nuvarande kåren, som tidigare antytts, ej fyller avtalets krav. Även om de mest inflytelserika stuveriarbetarna nu icke alltid har släktingar att förordas vid nyanställningar, så se de emellertid till, att den nyanställda är från »Yttersjöområdet», därvid stödjande sig på § 7 mom. 4 och 5 i kollektivavtalet, som talar om, att kåren bör sammansättas efter fackföreningens önskemål, och så att gott samarbete uppnås mellan kårens medlemmar. Även om arvet nu för tiden spelar mindre roll vid nytillsättning av stuveriarbetare, kommer »Yttersjöarna» förmodligen

bruket men kanske ännu mer skövlandet av traktens skog, som gjorde skogsbruket till en föga givande binäring, var faktorer, som helt enkelt tvingade bönderna att söka sig inkomster från annat håll. Stuveriarbetet har givit »Yttersjöarna» en stor del av deras kontantinkomster.

Men det har gällt att behålla greppet om detta binäringsfång. Massor av arbetslösa har tidvis drivit omkring på kajen och erbjudit sina tjänster till en billig penning. Men »Yttersjöarna» har då genom sin yrkesvana, pålitlighet och skötsamhet i arbetet övertygat arbetsgivarparten om, att de utgör den för stuveriet i Umeå lämpligaste arbetskraften. Då på 1930-talet deras »stugarhegemoni» allvarligast hotades, grep Transportarbetarförbundet in till deras hjälp.

Stuveriarbete är ingen idealisk binäring till jordbruk. Arbetet på kajen måste gå före omsorgen om den egna jorden. Jordbrukets avkastning sjunker, då vissa för rationellt jordbruk nödvändiga arbeten eftersätts. Men då lämpligare binäringsfång saknas, har »Yttersjöarna» förblivit Umeå inre hamns stuveriarbetare.

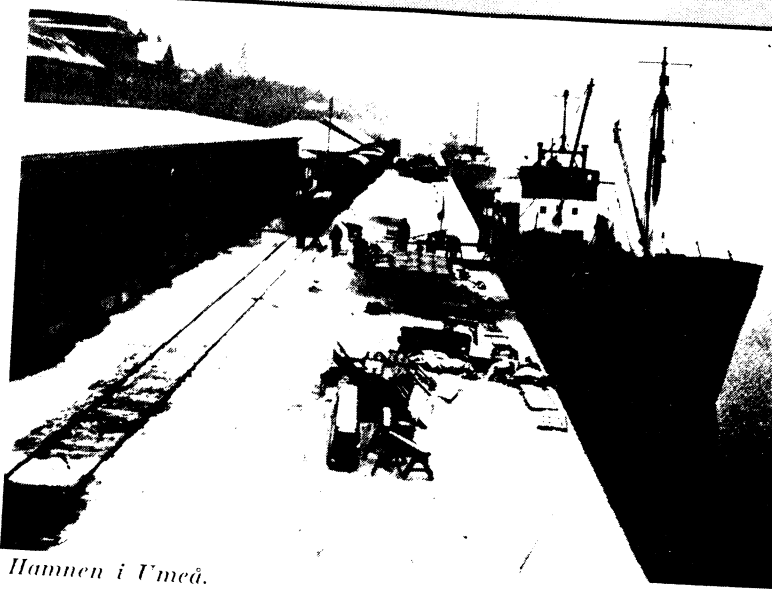
ARBETSMETOD.

Många av de problem, som i denna uppsats har närmare presenterats, har lösts genom sammanställande av intervjuer. Intervjuer har gjorts med alla fast anställda stuveriarbetare, alla anträffbara f. d. stuveriarbetare, med en del av de mest anlitade extra stuveriarbetarna, med kommissionärerna i Umeå samt med tjänstemän på lantbruksnämnden, skogsvårdsstyrelsen och lantmäteriet i Umeå. Uppsatsarbetet planerades enligt följande:

- I Konstruktion av frågeformulär.
- II Prövning av detta formulär.
- III Bearbetning.

INTERVJUMETODIK OCH KÄLLKRITIK.

De intervjuer, som denna uppsats till stor del bygger på, har gjorts muntligt med tillhjälp av frågeformuläret Bil. A. Svaren har därvid omedelbart noterats. Då frågorna, som det framgår av formuläret, är mycket enkla, så har svar i de allra flesta fall kommit omgående och utan tvekan. Ett undantag torde dock frågorna om olika inkomster inta. Då de svar, som jag erhållit på dessa frågor,

Hamnen i Umeå.

att dominera stuveriet vid Umeå inre hamn ännu en tid genom att bevaka att inga »obehöriga» släpps in i fackföreningen. Av de fyra organiserade stuveriarbetare, som är bosatta i Umeå, (kartan sid. II) härstammar två från Yttersjö och en från Kasamark. Deras avflyttning beror på att bröder överlagit faderns hemman, varför det gällt för dem att söka sig annan utkomst. Den fjärde stadsbon är den enda kvarvarande av de syndikalister, som på 1930-talet lyckades ta sig in i stuveriet.

Avslutning.

»Yttersjöarna» har åtminstone under 1900-talet dominerat bland stuveriarbetarna i Umeå inre hamn. Särskilt när man tänker på det relativt långa avståndet mellan Yttersjö och Umeå och på de från början dåliga kommunikationerna, måste detta förhållandet framstå mycket specifikt. Förmodligen kan man inte finna något liknande i hela Norrland¹⁾. Redan i slutet av 1800-talet hade »Yttersjöarna» ett kraftigt grepp om stuverinäringen. De svåra förhållandena för jord-

¹⁾ Ombudsman Flenström.

ofta verkat något svävande, har jag icke utnyttjat dem för att dra några viktiga slutsatser. Jag har hela tiden noga kontrollerat erhållna uppgifter, därigenom att samma frågor ställts till samtliga stuveriarbetare och endast där svaren varit samstämmiga har jag ansett det möjligt att därpå grunda min framställning. Om något som helst tvivel förefunnits om svarens riktighet, t. ex. om svaren ej varit hundra procentigt samstämmiga eller uppgifter kommit mera »svävande», har ytterligare undersökningar gjorts för att utreda de verkliga förhållandena. För att t. ex. kunna kontrollera vissa uppgifter om åker och skogens hävd har jag diskuterat dessa frågor med experter från jordbruksnämnden och skogsvårdsstyrelsen. Dessutom anser jag mig själv, därigenom att jag varit bosatt inom detta område i två års tid ha skaffat mig rätt stora kunskaper om jordbruksnäringen och näringslivet f. ö. inom området, kunskaper som dessutom fördjupats i samband med intervjuerna, då jag ofta fått söka upp bonden-stuveriarbetaren på kvällen ute i jordbruksarbete. Därigenom har jag ofta själv även kunnat bilda mig en uppfattning om jordens hävd.

Utom de frågor, som finns upptagna i formuläret, har jag särskilt vid intervjuerna med de äldre fått använda mig av ytterligare en del frågor för att kunna åskådliggöra stuveriets »historia». Här har kontrollen av svaren varit lika minutiös. Jag vill belysa detta med ett exempel. För att utreda släktskapsförhållandena bland yttersjöarna vid början av 1900-talet frågade jag bl. a. stuveriarbetaren A. Vilka arbetade Ni tillsammans med innan landsvägen bröts fram till byn? Stuveriarbetaren A. uppgav att hans kamrater var B, C, D, E, F, G, H och I. Därefter begav jag mig till stuveriarbetaren B och fick av honom beskedet att hans kamrater varit A, C, D, E, F, G, H och I. I och med att intervjuerna har omfattat samtliga fasta stuveriarbetare, hade jag så småningom en klar uppfattning om precis vilka, som varit med i »det fasta gänget» vid 1900-talets början. I denna fråga var f. ö. uppgifterna mycket samstämmiga.

För att få uppgifterna om stuveriets utveckling belysta från olika håll, har arbetsgivarna även intervjuats om sin syn på stuveriet. Den uppfattning, som dessa hade, överensstämde till fullo med den bild som skapats genom sammanställande av övriga uppgifter. Då jag dessutom kunnat kontrollera vissa viktiga sakuppgifter i kyrkoböcker, fastighetstaxeringslängder och lagaskifteshandlingar, anser jag att denna uppsats ger en klar och riktig bild av »Stuveriet, en binäring till jordbruket inom Yttersjöområdet i Umeå landskommun.»

Bil. A.

Namn ..... Adress ..... Yrke .....
Född .....

Hur stor är Er familj och vad har den för sysselsättning? Hur stor åkerareal? Hur stor skogsareal? Hur är åkerens hävd? Hur är skogsbeståndet? Brukas jorden själv? Arrenderas jord? Har jord tillköpts? Varifrån? Lejes jordbruksmaskiner? Förekommer ar-
betsbyte? Vem sköter ladugården? Hur många kreatur finns? Har kreatursantalet nedgått (i så fall varför)? Har hemmanet överta-
gits från fadern? Hur stor var faderns familj? Arbetade fadern på kajen? Hur kom han in i stuveriarbetet? Vilken son i ordningen är Ni? Hur kom Ni in i stuveriet? Har arvsskifte inverkat därvid? An-
ser Ni att Ni kan sköta jorden tillfredsställande? Varför arbetar Ni vid stuveriet? Hur är (var) stuveriet organiserat? Hur har Ni fär-
dats till arbetet? Vilka andra sysselsättningar har Ni vid sidan av jordbruket? Vad ger jordbruket i inkomst? Vad ger andra syssel-
sättningar i inkomst?

KÄLLOR OCH LITTERATUR.

- Frödin: Meddelanden från geografiska institutionen i Uppsala n:r 45.
- Granlund: Jordartskarta över Västerbotten.
- Grånström: Jordbruket i Norrland. Ymer 1942.
- Hyrenius: 1944. Jordbrukets framtida tillgång på arbetskraft. (SOU 1944: 65).
- Höjer: Sveriges jordbruk.
- Kollektivavtal mellan Umeå Stuveri AB och Svenska Transport-
arbetarförbundets avd. n:r 137 i Umeå.
- Kyrkoböcker från Umeå landskommuns pastorsexpedition.
- Landstingets handlingar om laga skiftet i Yttersjöområdets byar.
- Länsstyrelsens i Umeå taxeringslängder över vissa byar i Umeå
landskommun.
- Norrbottnens läns jordbruk 1947. Landstingets näringsutredning, Lu-
leå.
- S. O. S. Jordbruksräkningen 1944.
- S. O. S. Hamnarbetaryrket Stockholm 1916.
- S. O. S. Lönestat. Årsbok 1930-52.
- S. O. S. 1947: 28 Stuveriverksamheten i svenska hamnar.
- S. O. V. 1951: 6 Näringslivets lokalisering.
- Under intervjuer har en del sakuppgifter erhållits från olika pri-
vatpersoner. Dessas namn anges i samband med uppgifternas pre-
sentation i uppsatsen.

IVERT IAKSSON OCH FRUN OCH ÅKREN
**VÄSTERBOTINISKA
ALLMOGEMÅLARE V:
PER ERIK DAVIDSSON I BJURHOLM**

”Ja, no minns ja Davidsson. Han va i Sunnanå. Å malä sä grannt å rappå å jol sä granne roser - - söm å lövklusen. Hästjödninga la vi ti rappe, hä luktå nästan från början! Men hä var stadiit å vackert. Å gömma, Anna hetå-na, sku fäll va unner take å mål.»

Så berättade en av Bjurholms äldsta om Per Erik Davids-
son i Sunnanå, den kanske siste representanten för de gamla
kringvandrande allmogemålarna i våra trakter. Han dog så
sent som 1906 och betingelserna för att komma hans målar-
personlighet in på livet är alltså ovanligt gynnsamma — i
olikhet med tidigare behandlade allmogemålare. Kyrkböcker-
na upplyser om att Per Eric Davidsson föddes den 25 oktober
1827 i Granträsk, Lycksele socken. Hans föräldrar var David
Pehrsson och Anna Maja Pehrsson. 1866 gifte han sig med
Anna Cajsa Carlsdotter och flyttade 1869 till Sunnanå, Bjur-
holms socken, där han bodde till sin död.

I Sunnanå finns fortfarande den stuga kvar som han bod-
de i, fastän den flyttats, och ännu kan de gamla i trakten
meddela förstahandstraditioner om honom, vilka tillsamman-
tagna ger oss en bild av hans personlighet.

Allmänt uppges att han var halvklapp — »hadd den lju-
sringen kring öga söm lappa hadd» — vilket också uppges
vara upphov till öknamnet »Dabben». Detta lär även ha be-

rott på hans spensliga växt — »han var söm en fladdermus,
hadd ingen kropp». Han skall ha lärt sig måla genom att slå
följe med en kringvandrande stockholmsmålare, som kom till
den gård där han tjänte dräng. När han började arbeta på
egen hand fick han stor hjälp av sin hustru, Vacker-Anna
eller Grann-Anna som han kallade henne. Hon vandrade före
honom och utförde den enklare bottenmålningen och hjälpte
sedan till med dekorationen av de övre väggpartierna, ty Da-
vidsson var huvudsav. Färgen beredde de själva. Ännu minns
man hur de kom vandrande med matsäckspåse och målar-
skrin — och omvärldens ständiga dom över de avvikande tar
sig uttryck i det kortfattade omdömet — »hä va två tok söm
fölldäs». Detta ansågs bestyrkt av hans »småbarnsliga» och
besynnerliga tal, men de repliker som citeras efter honom
vitnar i stället om en ovanlig formuleringskonst: »Herrskape
i Bjurholm, förut ha däm hadd sä tunnt e samvet, hä ha vörå
säm en hinn, men nu är-å like tjäckt söm skinne unner häln». Det berättas att han ansåg Vacker-Anna alltför slösaktig och
benägen att skänka mat åt tiggare och av den anledningen
avbildat henne på dörren till matboden med tiggarpåse. En-
ligt en annan version föreställde målningen Vacker-Anna i
färd med att stjäla en kaffepåse när han ansåg henne alltför
överdådig i fråga om denna dryck. Ett starkt intryck hade
den eolsharpa gjort som han satt upp på bakväggen av sin
stuga. När vinden satte tråklossen i rörelse över strängarna
brukade han säga: »Hör davidsharpa!»

Huvudsakligen var han verksam som väggmålare, men man
berättar att han också målade möbler och dörrar och därvid
dekorerade dem med figurmåleri, ibland t. o. m. porträtt.
Huvudparten av väggdekorationerna förefaller att ha varit
schablonerade med geometriska blommönstringar anord-
nade så att de liknade tryckta tapeter. Vidare gjorde han
enkla upprepningsmönster med handlov och hartass. Vissa
partier, framför allt fönster- och dörröverstycken, frihands-
målade han och det kunde hända att han målade in kolonner
i väggfälten. Om han fick dekorera alla rummen utförde han

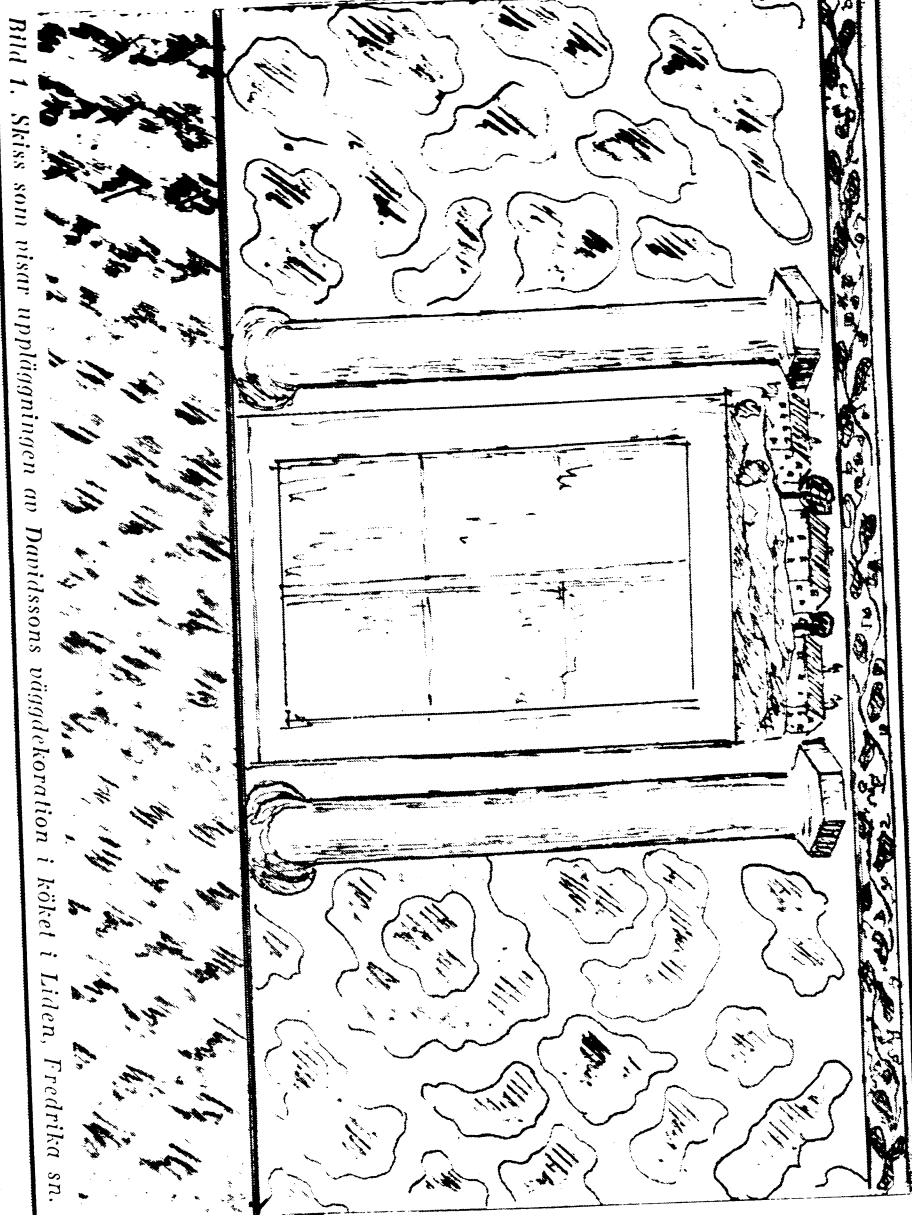

Bild 1. Skiss som visar upplägningen av Davidssons väggdekoration i köket i Liden, Frederika sn.

Fortsättning följer juni 1996

Yttersjös närmiljö i historiskt perspektiv

INLEDNING

I och med att vi fick i uppdrag att beskriva Yttersjös närmiljö, bestämde vi oss för att inrikta oss på den historiska delen. Detta därför att människor i allmänhet inte vet så mycket om sin egen bygds historia, och genom den här rapporten hoppas vi kunna förmedla lite av de kunskaper som vi har inhämtat.

Genom en intensiv jakt på material på tex Västerbottens museum, Lantmåteriet, Västerbottens-Kuriren och en intressant intervju med en hjälpsam och kunnig bybo, Ernst Näslund, lyckades vi få fram en hel del intressant material.

YTTERSJÖS FORNHISTORIK

Den senaste inlandsisen försvann i höjd med Kasamark/Yttersjö för cirka 9000 år sedan. Då låg det nuvarande Yttersjö cirka 200 meter under havsnivån. I dag ligger den lägsta punkten 50 meter över havsytan.

Efter isens försvinnande var byn en havsvik i ungefär 5000 år, jordarter och slam av olika slag fördes in i viken med hjälp av vattnet. Sedan dröjde det 3000 år innan man började bruka jorden, och under den tiden växte skog och myrvegetation som förmultnade. Allt detta gjorde att jorden blev brukbar.

I dagsläget är byn en slättmark och har grus- och bergåsar mot öster och väster.

BYNS TIDIGA BOSÄTTNING

Det är högst sannolikt att jägare och samlarfolk bosatte sig vid denna sjö för flera tusen år sedan på grund av sitt gynnsamma läge. Vad man sedan vet är att under medeltiden bosatte sig fiskare och lappar i Yttersjö under kortare perioder under året. Det sägs enligt sägen att byn varit öde tre gånger.

Lagaskifte ägde rum 1879, och efter detta verkar det som att folk bosatte sig mer permanent i området. En av de första familjer, som bosatte sig i Yttersjö-området, var Johan Boström (f. 1780) med familj, dessa var stamfäder till Bösta-släkten. Byn blev efter ett tag liten och trång och det fanns inte mycket att odla på, fler och fler skaffade sig jord och skog på annat håll. De stora barnkullarna gjorde att det inte fanns sysselsättning för alla som växte upp, och i och med detta emigrerade många gamla till Amerika, om man inte för till Umeå eller Hörnefors. Ett av motiven var att man fick låg ersättning för arbetet i byn, varför man sökte sig till mera lönsamma sysselsättningar, framförallt som stuveriarbetare i hamnen. 1915 tjänade man där 25 öre i timmen.

De gårdar som fanns i början av seklet fick enligt Ernst Näslund elström 1918, trävatlenledningar och avlopp drogs in 1920. Några andra nymodigheter som kom till byn var telefonen (1917-18) och radion (1929). Innan elen kom till byn var fotogenglampor och lyktor de lysanordningar som fanns, då man inte eldade med tjärstubbar.

Gårdarna hade oftast en huvudbyggnad och en bagarstuga. Denna bagarstuga användes som bostad under sommaren.

För att få mat till hushåll och djur odlades mest korn, råg och potatis. Djurbesättningen bestod av SKB-boskap och hästavel, under sommaren betade djuren i skogen. Jakt och fiske var inte så särskilt påfallande i byn.

En liten kronsäg som drogs för hand fanns på 1800-talet, där fick även kvinnorna hjälpa till ibland. När elen kom till byn byggdes en spanhyvel.

Gärdarhandlaren Öberg från Dalasjö besökte byn några gånger om året. Den enda affären i omgivningen låg i Djäkneböle. Först år 1928 öppnades en affär i Bösta.

1907 byggde byborna sin egen skola, där man även hade gudstjänster. Innan skolan kom, höll man till i en ladugård och i Djäkneböle. Lektionerna varade i fem timmar och endast en termin per år.

Idrotten kom till byn i och med att man byggde ett föreningshus omkring 1924. Den blev livligt besökt vid skidtävlingar och danser, och kom även senare att användas som bönhus, vilket inte gillades av alla i byn. Där gjorde Arthur Häggblad sina första insatser i Sveriges skidhistoria.

TRADITIONER I BYN

Dopen skedde i hemmen då församlingsprästen kom till byn. Nattdagsläsningen hölls i Backens kyrka och kommunala hus. Förlovning förekom sällan, utan efter ihärdig uppvaktning av pojken genom att "språka på", ständade så förhoppningsvis ett bröllop, som kunde vara upp till tre dagar. När någon dog, talade man om detta för grannen, som i sin tur lämnade budet vidare. För länge sedan bjöd sorgehuset personligen på gravöl. Begravningen hölls i Backens kyrka. Nyårskvällen stöpte man bly och "lyfte kopp" för att se vad som skulle hända under kommande år. Ungdomarna gick runt huset med selyget över axeln, för att få se sin tillkommande.

STUVERIETS BETYDELSE FÖR YTTERSJÖS HISTORIA

Vid 1900-talets början rekryterades de flesta stuveriarbetarna från byn Yttersjö. Detta pga att skogsägarna och åkrarna inom Yttersjö-området var mycket söndersplittrade, och att beståndet av skog var dåligt, vilket ledde till att utkomsten av detta inte gick att försörja sig på.

Hur "Yttersjöarna" kom i beröring med stuveriet torde vara ganska svårt att härleda. Kanske gick det till så att en bondson tog anställning hos någon köpman. När denne så fick en båtlast, kanske drängen gav det förslaget, att arbetskraft fanns att tillgå i hans hemby, i detta fall i Yttersjö. År 1900 betalades vid stuveriet en timpenning av 25 öre medan träarbetare i Umeå-området betalades med 15 öre per timme.

Stuveriets fördelar som binärning kan inte överskugga nackdelarna. Vid bråda tider på kajen fordrade arbetsgivarna att de ordinarie och extra ordinarie arbetarna skulle ställa sig till förfogande. Jordbruksarbetet fick därmed vänta, vilket ledde till att detta minskade eftersom man inte hann bärja skörden. Detta problem uppstod även inom skogsnäringen, bl.a pga de låga lönerna som skogsarbetarna hade i förhållande till stuveriarbetarna.

Ända fram till 1950-talet styrde "Yttersjöarna" stuverihamnsarbetet och de såg ogärna att någon utanför släkterna blev anställd.

Under seklets första år, fanns ingen landsväg mellan Yttersjö och Umeå, denna blev färdig först 1903. Dessförinnan gällde det för arbetarna att med knyten på ryggen, traska den långa vägen in till staden på en lång kärrväg. Arbetet började klockan sex, så det gällde att starta vid halv tre-tiden! Omkring 1908-10 började man använda någonting så modernt som cykeln, och i slutet på 1920-talet kom den första bilen till Yttersjö. 1927 öppnades en busslinje till Hössjöäng.

Pga den sjunkande nativiteten så kunde inte bönderna från Yttersjö hålla greppet om stuveriet, folket i släkterna räckte inte till, varför "utbölningarna" fick anställning. Särskilt när man tänker på det relativt långa avståndet mellan Yttersjö och Umeå, och på de från början dåliga kommunikationerna, måste detta förhållande framstå som mycket specifikt.

NATURVÄRDEN

I Yttersjö-trakten finns ett område som kallas Holmen-Lomtjärnmyran, vilket har högt naturvärde. Holmen har en stor bred udde som sticker långt ut i Bjännsjöns södra del. I den södra delen av Holmen breder den vackra Lomtjärnmyran ut sig. Det är en rik blandmyr som övergår i gles tallskog. Man kan även påpeka att skogarna i Yttersjö allmänt är måttligt påverkade av skogsbruk. Bjännsjöns utlopp är en utomordentlig fågelmiljö, och man har även observerat bismarråttor och bäver i området. Tack vare att Yttersjö-området är relativt orört, är det trevligt att ta sig en promenad i omgivningarna.

YTTERSJÖ I DAG

I och med att mer och mer människor började söka sig till Yttersjö i slutet av 1970-talet, bestämde man sig till att börja med för att förnygra och förnya byn med 17 nya hus. Vägen kom att kallas Tjårdalsvägen.

Husen byggdes på marken som tidigare varit skog, där "vitterkor" iakttagits, och där skolbarnen åkte sina skidtävlingar. Den lilla byskolan som var färdigbyggd 1932, fylldes av allt mer förväntansfulla barn alltefter som tiden gick. Snart fick inte alla plats, och 1896 kompletterades den med en barack innehållande två klassrum. 1987 gjordes en förlängning av Tjårdalsvägen, och ytterligare hus tillkom.

Byggnadstiden, med gemensamma praktiska bekymmer förde nybyggarna samman. De första åren var bl.a grillfesterna många, badplatsen röjdes fram och lekplatsen tog då form. Tjårdalens fritidsförening föddes för att skapa samhörighet mellan alla i nejden boende. Men i dag är skötseln av lekparken, anordnande av någon byafest, samt bemärkelsedagar i stort sett de samlade kraftansträngningarna som görs. I övrigt tar familj och släkt allt större tid i anspråk.

Genom skolans försorg har den gamla tjårdalsplatsen växt ur sin historiska slummer. Varje år bränns där en minitjårdal och historiens vingslag fascinerar barnen och ger gatunamnet Tjårdalsvägen dess rätta innebörd.

På nyområdet står i dag 25 hus.

I dag bor cirka 510 personer i Yttersjö-området, av dessa utgör 25-44-åringarna ca 35% och 45-64-åringarna ca 19%. Om man jämför med 1972 då 25-44-åringarna utgjorde ca 22% och 45-64-åringarna ca 34%, kan man se att inflyttningen av yngre har varit relativt stor.

NU BLIR DET KUL!!!

- ★ En av de första barnmorskorna var fröken Granberg, vars arvode var 5-10 kronor, en följd av detta tror vi kan vara den låga nativiteten, pga att det i dag motsvaras av ca 6000 kronor!
- ★ Det berättas från en bondgård att korna som stod i ett visst bås hade speciell otur. Bonden påstod att "kon pisse" på vittras matbord, som tydligen var under ladugården. På en annan gård hade vitttra helt oförskämt tagit bröd som husmor hade bakat för sommaren.
- ★ Flickorna ansågs vara vuxna när de satte upp håret i nacken i knut, pojkarna när de fick långbyxor och skägg på hakan.
- ★ Förlovning blev vanlig i början av 1900-talet.
- ★ Födelsedagar började firas omkring 1920.
- ★ Berättelse av Sven Eriksson om middsommar:

"Jaha nu jere snart missömrige igen..."
Å ja kom så vähl i hög hörä hä va öm missömmaraffa då man var bän. Då fick man hjälp pappa å hagg å dra hem björken å

ha kring farstuvbron, å sä nager söm var nalta smeder å göra en lövsal borta. Denna satt man öm missömmarkväll å lätte myggen eta sä medan man kalasa på Tomtebrus å na kex eller pepparkaku. Å stassbon kömmä ve Höglunns buss'n å hört å he dem skull få tälta ti björklönn åtell sjön. Ve försto aller hörä dem överlevd ti knort'n å elände..."

★ I Bjännsjön finns en gammal stenkällare på Axel Nilssons tomt som man tror kan härröra ända från Gustav Vasas tid, det vill säga cirka 1500-talet. Det sägs enligt sägen att den kan användas som likkällare. (Enligt Matilda så spökar det där.)

★ Enligt Ernst Näslund sas det att Yttersjö endast bestod av "Himmel, sten och vatten".

AVSLUTNING

Tack vare att vi har jobbat med detta arbete, har vi till vår förskräckelse märkt att vi vet på tok för lite om våra egna hembygder. Men vi vet nu hur man skall gå till väga för att ta reda på fakta om olika bygder. Det har varit roligt att jobba med Yttersjö därför att det är en liten idyllisk by, vackert belägen vid Bjännsjön, och eftersom det inte har funnit så mycket samlat skrivet material, har vi genom egna studier tagit reda på fakta om byn.

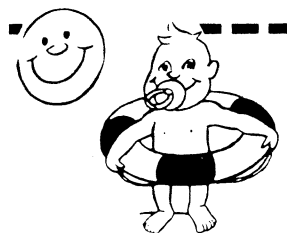
Slutsatsen vi har kommit fram till är att Yttersjö är ett lämpligt ställe att flytta till för en småbarnsfamilj. Närheten till naturen och sjön gör byn idyllisk, liksom det lagom långa pendlingsavståndet till Umeå.

Dessutom finns det en mysig liten skola i Yttersjö.

REFERENSLISTA

- ★ Västerbotten - Västerbottens läns hembygdsförenings årsbok 1956.
- ★ Berättelse från Bjännsjöns fiskevårdsområdes ordförande Sven Eriksson.
- ★ Berättelse från Gretel Jansson, bosatt i nyområdet.
- ★ Uppgifter från Folkrorelsearkivet.
- ★ Lantmåteriet.
- ★ Fornminnesarkivet.
- ★ Intervju med Ernst Näslund - 84 år, med fru Viola Näslund.
- ★ Skattemyndigheterna.

GRUNDSKOLLÄRARLINJEN
Ma/No 1-7
MATILDA GREN
ANNA MODIG
THOMAS JOHANSSON

SIMSKOLA
YTTERSJÖ

Upprop Månd. 3/7 kl 10.00
vid badplatsen.

Lek & plask
Nyborjare
Fortsättare
Märkestagn.

Välkommen

Yttersjö Fritidsförening Stig Björklund T. 14 71 89